

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt V. In quo alia, quæ ad hanc per monachos acquisitionem spectant, speciatim declarantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

nem definit esse in patria potestate, quæ erat fundamentum acquisitionis paternæ, & transit in obedientiam & potestatem Abbatis, & hanc esse sententiam Glossæ Baldi, Pauli, Decii, Innocentii, Hostiensis, Jo. Andrea, & aliorum affirmat Covarr. *dist. Cap. 2. de testam.* licet ipse & Navar. *Com. 2. de Regul. num. 38.* & cum ipsi alii recentiores contrarium asseverent, eo ducti argumento, quod professio facta à filio, juri patris antea acquisito derogare nequit. Deinde, quia & si filius à patria potestate liberetur, non adimit jus, quod in bonis ejus antea acquiserat.

His tamen non adedurgemur, ut à priori sententia recedamus.

Nam sicuti filio à Principe emancipato, vel in servitutem simul cum suis bonis redacto, deterior fieret conditio paternæ, etiam quantum ad jus quæsitum, à fortiori idem fateri debemus, solutâ per professionem patriâ potestate. Deinde quia pater, ut in superioribus diximus, habens usumfructum in bonis adventitiis filii amittit per professionem jus sibi antea quæsitum, quia jus patriæ potestatis extinguitur, cur igitur hæc ipsâ patriâ potestate solutâ per ingressum filii, pater non amittet usumfructum?

Dulii
inciden-
tis solu-
tio.

Sed, an filius Religionem ingressus, antequam professionem emittat, possit de suis bonis adventitiis ad libitum disponere adhuc vivente patre, in ipsis usumfructum habente, dubitari merito potest? In qua dubitatione primò certum est, filium de bonis adventitiis, etiam de illis, quæ ad ipsum spectabant, antequam habitu Religionis indueretur, pro libito posse statuere, quoad dominium & proprietatem illorum. De usufructu verò major est ambigendi ratio; mihi tamen probabilior videtur illorum opinio, qui existimant filium non posse etiam de usufructu statuere quod voluerit, quia cum non sit solutus ante professionem patriâ potestate, non poterit juri paterno derogare.

Plura alia disputant Scriptores in *Capite In præsentia, de probationibus*, & in *Authentica, Ingressi, C. de sacrosanctis Ecclesiis*. Hæc tamen breviter attigisse saterit.

C A P U T V.

In quo alia, quæ ad hanc per monachos acquisitionem spectant, speciatim declarantur.

EX hac præterea generali & communi regula constat tam in ultimis voluntatibus, quam in contractibus, monachum nihil sibi, sed monasterio omnino acquirere argumetol. *Placet, de acquir. hered. & d. Cap. In præsentia, de probationibus*. nec posse sibi sine proprietatis vitio quicquam reservare. Illud tamen in contractibus exercendis servandum à monachis merito monet Navarrus *Comm. 1. de Regul. nu. 23.* quod Religiosi etiam Canonici regulares, tam habentes, quam non habentes beneficia, aut officia, ratione quorum facultatem habent emendâ bona mobilia, seu immobilia,

magnopere cavere debent, nè comparent illa, etiam si sint libri vel vestes, intendentes actu, seu virtualiter illa acquirere sibi; quia hoc esset peccatum mortale proprietatis.

Præterea circa prædictam regulam generalem, nempe *Monachus quicquid acquirit, monasterio acquirit*, & pro ejus intelligentia primò recolere oportet, non esse ita intelligendam, quasi monachus primò sibi aliquid acquirat, hoc enim esse non potest, cum incapax sit usufructu domini, sed tantum intelligi debet, quod quicquid monachus acquirit, non acquirit sibi, sed monasterio, veluti instrumentum hujus acquisitionis, non aliter ac servus respectu Domini.

Secundò constitutum est, ea quæ monachus acquirit quoad verum dominium & proprietatem, monasterio vel Ordini acquiri, si aliâ sit capax domini; quicquid in contrarium fecerat Navarrus in *Apologetica quest. 1. monito 24. & sequentibus. Comm. secundò de Regular. numero tertio*, & de redditis *bus quest. 3. monito 33.* existimans dominium horum bonorum non acquiri monasterio, sed DEO ac Domino nostro JESU Christo, administrationem verò eorum generalem, & præcipuam Summo Pontifici, particularem verò administrationem monasterio, vel Ordini, idemque censet de aliis Ecclesiasticis bonis.

Contrariam verò sententiam cum Adriano de restitu. in *quest. quæ incipit, Pro clariori intelligentia, conclusi. quart.* Cajetano 2. *secunda, quest. 43. articulo 8. Turrecrem. libro secundò Summa, capite 113.* & novissimè Molina de *justitia & jure, Tomo primo, Tractata secundò, disputazione 29. & disputazione 142.* veriorum existimo, nempe bonorum ecclesiasticorum dominium verè esse apud Ecclesias, vel monasteria, si illa sint domini capacia, eorum verò jus administrandi apud Pontificem. Ratio est, quia quamvis hæc bona intuitu Christi à Fidelibus Ecclesiis vel Monasteriis sint collata, nihil obstat, quò minus ea, quæ prædictis Ecclesiis veluti in dotem sponsæ Christi donata sunt, apud ipsas quoad verum dominium resideant.

Videndus est Molina *dictâ disputazione*, qui fundamenta Navarri solvit; Si verò Monasterium non sit capax domini, tunc dominium esse apud Papam; detentionem verò & usum facti apud Monasterium, præsertim si sit Ordinis Minorum, ut habetur *Capite Exit. §. Ad hac. §. Porro. §. Præterea, de verb. signif.* Nam in aliis Ordinibus etiam incapacibus, non est inconveniens concedere, remanere apud monasterium verum plenumque jus civile administrandi.

Tertiò intelligenda est illa regula non solum de acquisitis, à monacho jam professo, verum etiam de illis, quæ ante professionem habebat: nam hæc professione ipsâ transferuntur in monasterium, ut dicitur in *Authent. Ingressi*; nisi aliâs monachus haberet filios legitimos, quia tunc servanda esset *Authentica, Si qua mulier, C. de sacros. Ecclesiis*, in qua decernitur patrem non posse, filiis exheredatis, eorum legitimam monasterio dicare; cui dispositioni concordat *l. 17.*

tit. i. part. 6. de quo latius DD. dicitur Authentica Ingressi. & dicitur Authentica Si qua mulier. & in Cap. In presentia, de probat. Et ne in hisce plus aequo detineamur, ad alia circa predictam regulam observanda gradum faciamus.

Quarto advertendum, saepenumero non esse proprietatis peccatum nocere monasterio, in jure querendo, quamvis in jure jam quaesito eidem nocere proprietatis vitium sit, videlicet non acquirere ei bona quaedam, quando id commode Religiosus facere posset, vel impedire aliquam aliam bonorum acquisitionem, ut docet Navarrus Comment. 2. de Regul. n. 31. & 32.

Quid de illis dicitur, quod Religiosus proprio labore aut industria acquirit.

Ex hac igitur regula inferitur, etiam ea, quae Monachus proprio labore & industria acquirit, monasterio acquirere; unde ea non potest sibi appropriare sine peccato: hinc, qui notabilis pretii imaginem sine licentia sibi pingeret, aut Codices exceptorios ad predicandum, vel studendam scriberet, proprietarius esset judicandus. Ita Patrum traditione firmatur. Augustinus serm. 1. ad Fratres in eremo: Nemo ex opere suo sibi aliquid appropriet, apostolicam enim vitam optamus vivere. Si quis autem contra fecerit, furti iudicio condemnatur. Et in Reg. 1. c. 27. Ita sane, ut nullus sibi aliquid operetur, sed omnia opera vestra in usum fiant. Quapropter (ut ex Cap. 2. praecedenti constat) Religiosum quendam, quem certam sui laboris partem occultasse idem Augustinus invenerat, post mortem fecit sacra sepultura privari. Idemque Aegypti Patres fecisse refert Hieronymus loco ibi citato. Cum Augustinus sentit Basilium in quibusdam suis explicans quaest. 61. in haec verba: Cum enim semel visum est, neque manuum suarum dominum esse, sed alteri actionem suam gubernandam commisit, quomodo talis consentanea fecerit, si in artis instrumenta auctoritatem querat?

Unde Cassianus l. 4. c. 14. Benedictus in Reg. c. 57. Bonav. in Spec. discipl. 1. parte, cap. 4. Navar. Cap. Non dicitur. num. 40. vers. Dixi etiam, prope finem. Turrecremata eodem Cap. art. 5. inter proprietatis actus numerant sibi ex proprio labore aliquid sine tacita vel expressa Praelati licentia usurpare. Ratio est, quia omnis Religiosorum labor in Conventus cedit utilitatem, & quidquid monachus acquirit, monasterio acquirit, ideoque ex labore suo non potest licite notabilem sibi quantitatem applicare, hoc enim faciendo furtum committeret.

Et confirmatur primo, quia Religiosus (ut affirmat Navar. de reddit. qu. 1. mon. 12. & Navarra de restit. l. 3. c. 1. n. 2. 18.) ratione voti magis est dominii incapax, quam servus; sed servus ex his, quae proprio labore acquirit, non potest sibi sine peccato notabile allumere quantitatem, igitur nec Religiosus.

Confirmatur secundo, quia si ex labore manuum posset Religiosus quod veller allumere, sequeretur posse illum sine Praelati licentia magnam suppellectilem, resque valde pretiosas suo labore effectas, aut comparatas possidere, imò & coningeret saepe ditiores esse Religiosos aliis secularibus.

Advertendum tamen est, in multis eorum, quae proprio labore & industria Religiosi acquirunt, factum esse posse Praelati voluntatem in Thom. à Jesu Oper. Tom. 1.

suum favorem interpretari, maxime si in illa Religione probabiliter licentia tacita in similibus rebus praesumatur, v. g. si Codices exceptorios conscriberet, resque honestas & Religionis decorem coornantes; at tamen si res turpes, aut impertinentes, sive etiam religiose gravitatis, vel honestati contrarias, non posset prudenter Praelator voluntatem interpretari. Idem dicendum & Religiosis sermones, vel Theologiae materias contra expressam Praelati voluntatem scribunt subditi, tunc enim nedum obedientiae, sed & paupertatis votum infringitur.

De injuste vero acquisitis gravius dabitur emergit: an ea monasterio suo monachi acquirant? Et ratio dubitandi est, quia cum monasterium sit schola virtutum & Religionis, hos turpes quaestus, ut abhorreat, maxime convenit & necessum est, ne iniquitatem approbare videatur. Praeterea, cum jus & canonicum & civile sit ars boni & aequi, non est existimandum, ipsum similes acquisitiones ratas habere: pro qua sententia in simili casu maxima Juristarum pars reolvit, usuras jure prohibitas à filio acquisitas ad patrem minime pertinere, neque quidquam aliud, quod ex flagito filius comparavit. Ita Bartolus in lib. Cum oportet. Codice de bonis quae liberis. num. 3. Angelus, & Fulgofius, & alii ibi; imò quod ex alea filius acquirit, non pertinere ad patrem, ex communi opinione resolvit Riminaldus §. Igitur. num. 77. per quas personas, &c. & cum aliis Caldas in l. Si curatorem. vers. Litis. num. 118. & praeter eum Gregorius Lopez in lib. 3. verbo, usufructus, titul. 17. partic. 4. & multis exemplis Palacios. Rub. in repetitione rubricae de donat. §. 75. Ex quo etiam deducunt argumentum de quaestis ab uxore, vel viro, constante matrimonio, ut intelligatur de iustis & licitis lucris, non vero de illicitis & injustis, ut latissime docet Marienco ad l. 2. gloss. 1. à numero 81. titulo 5. lib. 5. novi ordinarij tunc, qui à fortiori eisdem fundamentis innixi idem de injuste à Religiosis acquisitis docere deberent; quae sententiam circa monachos expressè docuit Navarrus Comm. 2. de Regularib. num. 4. asserens monachum ex injuste acquisitis (& idem sentit de servo) nec sibi, nec monasterio acquirere; argumento C. fin. col. 2. de Regularib.

Quid de injuste acquisitis dicitur.

Contrariam sententiam tenet Soto 4. lib. de just. quaest. 7. art. 1. quem sequitur Molina Tom. 1. de just. tract. 2. disput. 94. qui in specie docent, monachalem ea, quae per fornicationem acquisivit, non minus teneri redoere monasterio, quam si labore manuum suarum ea comparasset, cui sententia favet Accursius in d. l. Cum oportet, verbo si ex substantia, C. de bonis, qua lib. ubi docet fructus à filio-fam. ex usuris provenientes, patri acquiri. Et expressè colligitur ex l. per servum, §. 5. sed ut sequens, de acquir. rerum dominio, ubi acquisita per servum etiam ex nummis furtivis, dominio acquiruntur, imò etsi jura expressè disponent, illicitè acquisita à servo, uxore, filio-familias domino, marito, aut patri non comparari, haec juri decisio ad monachos minime extendenda esset, quia illi non habent totalem, atque omnimodam reci-

Fili 3. hendi

IESU
Spiritus
II

nendi incapacitatem, qualem habet monachus, ratione voti paupertatis, & strictissimæ subjectionis. Si enim monachus voto paupertatis abrenuntiavit possessioni etiam eorum, quæ licite poterat acquirere; quanto potiori jure dominium non licite acquiritorum à se discussit? ob quam rationem crediderim, prædictos primæ sententiæ Authores, licet de filio familias, uxore & servo fuerint aperte locuti, ad monachos eorum mentem non esse extendendam.

Mihi verò nulla harum opinionum eo modo nudè considerata probatur. Quare distinguendum existimo de illicitè acquisitis, ut in simili ferè casu D. Thom. distinguit 2. 2. q. 32. art. 7. *In corpore*, agens de filio-familias. Nam vel sunt illicitè acquisita, justè verò possessa, ut solent esse ea omnia, quæ quàmvis turpi quâdam actione conquirantur, ea tamen acquirens justè possidet, ut sunt bona meretricum, &c. & ea, quæ moniali ob hanc etiam turpem causam darentur, & de his nulla potest esse dubitatio, quin ad monasterium pertineant; & in hoc sensu accipienda est secunda sententia; alia verò sunt bona, quæ illicitè & acquiruntur & possidentur: ut si Religiosus usurâ vel furto rem comparet, in quo sensu vera est prima sententia, quâ distinctione utriusque oportet in his, quæ injustè à servo vel filio-familias acquiruntur.

CAPVT VI

An si fiat donatio Monacho, vel relinquatur ipsi legatum, eâ conditione, ut nihil monasterio acquiratur, teneat hujusmodi legatum aut donatio?

Hanc dubitationem movit Abbas Panormit. 2. parte consil. 44. & in *Cap. Monachi, de statu monachorum*, ubi Bartoli sententiam in *Authent.* excipitur *Cap. de bonis, qua liberis*, secutus, tenet eam conditionem, nisi illam rectè interpretemur, aliquid impossibile continere,

nimirum, ut aliquid sit monachi, quod monasterio minimè acquiratur; & proinde talis conditio videtur donationem vitare, ex l. *Vbi pu- gnanis*, ff. de reg. juris. Addit tamen supradictus Author, ea verba sic intelligi debere: Relinquo Titio monacho hæc & illa bona, ita tamen nè monasterio acquirantur, hoc est, ut monasterium patiatur ac sinat, eorum bonorum Titium administrationem habere, sive quod idem est, ut Titius administrationem & usum habeat, monasterium verò dominium acquirat; ac rursus, ut Titius habeat administrationem & usum, quem tamen ad nutum Abbas possit, quando voluerit revocare. Ita præter Authores citatos docuerunt Baldus in *C. Clericus, de judiciis*, Sylvester verbo Religio 8. num. 5. Azorius lib. 12. *Instit. moral. c. 10. versu Tertio quaritur*, Emma, Rodericus Tom. 2. quæ Regul. 9. 125. art. 2. & in eam sententiam inclinat Navarrus de Regul. Concl. 75. nu. 49. & 50.

Quod si inquiras, quid sit judicandum, si in conditione exprimatur, ut nihil juris monasterio acquiratur. Respond. ex sententia Bar-

toli & aliorum, tunc ratum & firmum esse legatum, quia debet intelligi sano modo, scilicet, ut monasterium patiatur monachum habere administrationem legati, eo modo quo potest, scilicet consentiente Abbate, & sic nihil acquiritur monasterio, respectu utilitatis, quàmvis acquiratur respectu juris, imò & legatum relinquere tur eâ formali & expressâ conditione, ut taliter commoditas & usus ad monachum spectarent, ut nullatenus à Prælato auferri, vel in per his molestari ab eo posset, etiam tunc secundum mentem prædictorum Authorum validum erit, quia tantum continet, ut Prælati permittat monacho legatum de bonis sibi relictis disponere in proprios & necessarios usus, & hoc minimè paupertatis naturæ repugnat. Præterea ut legatum esset relictum eâ conditione, ut prohibito Religiosus ad quoscumque usus eo uti posset, adhuc ad monasterium pertinere, & eo monachus uti non posset, nisi dependenter a voluntate Prælati, quia cum ista conditio ut turpis, & contra voti paupertatis naturam, habeat pro non scripta, argumento text. in l. *Carionem*, ff. de oper. liberorum.

Si verò Prælati nollet consentire, ut monachus in tali casu habeat administrationem & usum, legatum aut donatio nullius erit momenti, quia conditio non impletur, quæ est, ut monachus, consentiente Abbate, administrationem haberet.

CAPVT VII

In quo de variis casibus & Religiosorum statibus, quantum ad acquisitionem, agitur.

AB SOLUTA jam generali illâ disputatione de acquisitione, quæ monasteriis committitur, reliquum est ut spectatum ad alios Religiosorum status descendamus, varios alios casus enumerando, quando, inquam, monachi boni, quando verò monasterio, & cui monasterio acquirant; & antequam ad ulteriora progrediamur, quæ erendum erit,

DVBIUM I.

An professus Religionem in certo Monasterio, acquirat illi, an verò alteri ejusdem Ordinis?

RESPONDETUR: Si de jure communi loquamur, illi tantum acquiri, in quo profectus, ut rectè probat Navarrus *Com. 2. de Regularibus num. 5.* & Abb. Panorm. *Cap. In præsentia, de probat. num. 103.* Quæ jure communi, & juxta Regulam S. Benedicti quodlibet Monasterium est in cura & potestate Abbatis, & Abbas subijcitur Episcopo ut Superiori, in cuius Diocesi Monasterium est constitutum; unde jure communi & antiquo quilibet Monachus acquirat illi monasterio, cuius est monachus; illius autem monasterii censetur monachus, cuius est filius; ejus verò filius, in quod ingre-